

Orson i Franz

Pere R. Pons

Quan l'any 1962 Orson Welles va arribar a París —interrompent altra volta el seu personalíssim i sempre frustrat projecte d'adaptar *Don Quijote* per rodar *El procés* (*Le procès*) ja feia temps que anava rodolant pel món espipellant diners d'on podia per dur a terme els seus projectes. Maltractat i bandejat per i de Hollywood, Welles se sabia tudat, i això l'angoixava, narcisista i genial com era. I potser aquest fou el motiu que l'empengué a triar *El procés* d'entre les quinze obres clàssiques de la literatura universal que dos productors francesos li oferiren per dirigir.

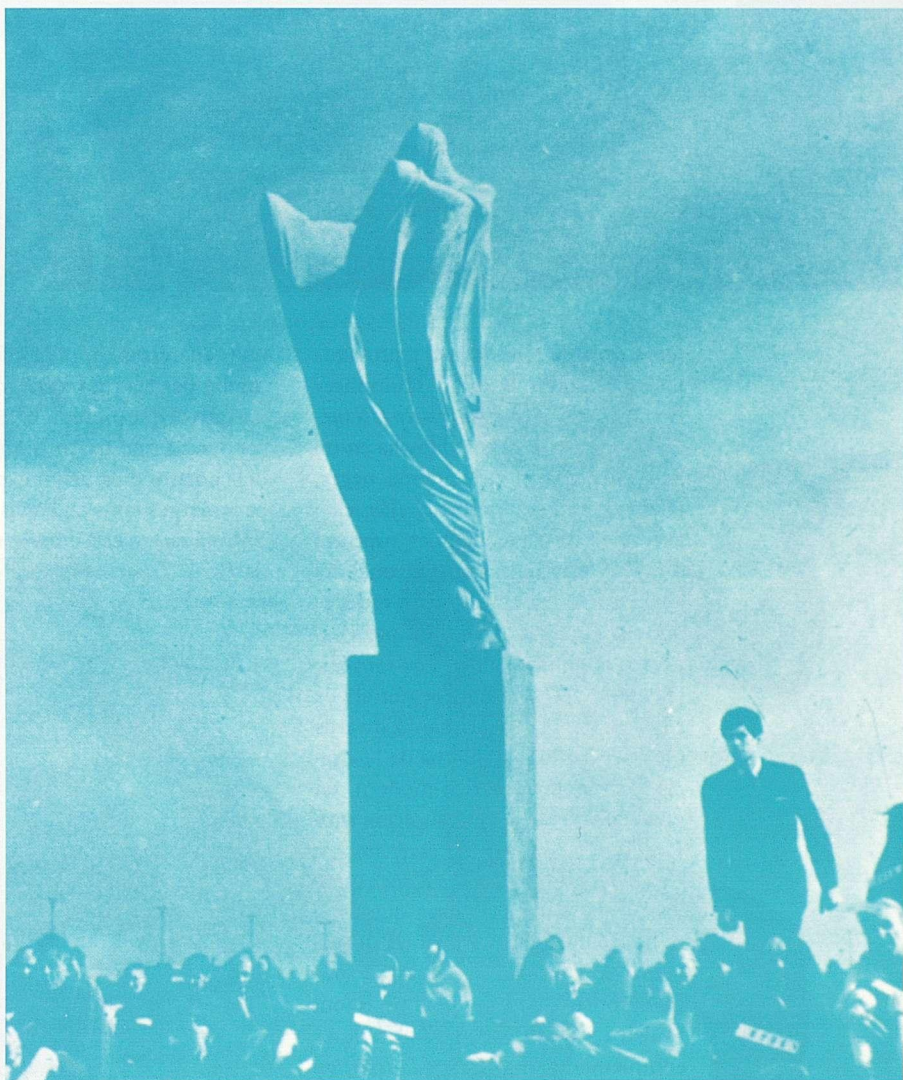
La història del discret oficinista Joseph K. (interpretat a la perfecció pel nerviós Anthony Perkins), que de cop i volta es troba embolicat en la teranyina burocràtica d'un procés judicial sobre el qual ell, l'acusat, no en sap res, i que dinamita la seva condició d'individu, li venia molt bé al director. ¿Com no havia d'aprofitar aquella oportunitat per plasmar a la pantalla les misèries d'un home acusat i jutjat i condemnat sense causa ni raó per un sistema dominador i totalitari? ¿Com no mostrar amb tot el seu ofec i angoixa l'esclafament d'un individu sota el poder opressiu d'un sistema absurd, terrible per incompreensible? ¿Com passar per alt l'ocasió d'establir un paral·lelisme entre la seva història (el geni de l'individu Welles anul·lat per les urpes del sistema Hollywood) i la del senyor K., i així venjar-se, o com a mínim esbravar-se o justificar-se? No deixa de ser significatiu que el paper de l'advocat (dolentíssim, això sí) de Joseph K. se'l reservés Welles per a ell mateix.

Deixant ara de banda totes les similituds morals i emocionals, no es pot oblidar que, a més, el món de Kafka permetia al cineasta d'indagar encara més en el seu estil d'imatges retorçades i claroscurs perillous, i en

el seu univers claustrofòbic. Referent a això, és una sort que a principis dels seixanta la Gare d'Orsay encara fos una estació de tren abandonada (ara és un exquisit museu), cosa que permeté a Welles de dur a terme els seus vertiginosos moviments de càmera (quasi més necessaris que mai en aquest film) i els seus experiments amb la llum. I tot apuntat pel dolorosament inquietant adàgio d'Albinoni.

Si, a més de totes aquestes coincidències entre l'escriptor txec i el realitzador, esmentam que Welles, durant el seu pelegrinatge forçós per Europa s'havia envoltat d'una "troupe" de fidels i extraordinaris actors

(Akim Tamiroff, Jeanne Moreau, Suzanne Flon, entre d'altres) no es pot sinó pensar que el film tenia tots els trumfos a l'abast per passar a formar part de la poc abundant però inabastable galeria d'obres mestres de Welles. I en certa manera, així és: *El procés* és una magnífica pel·lícula en què conflueixen els genis torturats de dos mestres, l'única diferència realment significativa entre els quals batega convincent al cor de l'espectador mentre aquest veu la figura prima i fràgil de Perkins corrent pels grisos passadissos del decorat de la Gare d'Orsay: en aquells moments, l'espectador sap que, malgrat tot, Welles era massa gran per esser només Orson K. ■

T'estim. T'estim des del primer instant que et vaig veure. Et vaig estimar inclús abans de veure't per primera vegada. *Un lugar en el sol* (1951) de George Stevens.